

Litteratur.

Nye danske Landbrugsbygninger.

Under denne Titel er paa Hirschsprungs Forlag med Støtte af Laurits Andersens Fond udkommet en stor og smuk Haandbog i Landbrugsbygningskære. Den er udarbejdet af Professor ved Landbohøjskolen *L. Hansen Larsen* og Arkitekt *Knud Brückner* under Medvirken af Ingeniør *Jorn Høgsbro* og Konsulent *Oluf Nielsen*. Den fremtræder som et stateligt Værk i stort Format, udstyret med en Række gode Billeder og Grundplaner samt et Resumé paa Engelsk. Bogladepris 10 Kr.

Det er Læreren, Arkitekten, Ingeniøren og Konsulenten, der i Samarbejde har skabt denne Haandbog, der længe har været tiltrængt; Vejledning i Husbygning er sikkert det mest forsømte Felt inden for dansk Landbrug. Og Forfatterne har skilt sig overmaade smukt fra Opgaven.

Thi selv om det vel knapt staar saa galt til som anført i Bogen, at ca. Halvdelen af de danske Landbrugsbygninger trænger til at blive helt fornyede, og Flertallet af de øvrige burde have forbedrede Dimensioner og Ventilation i Kostalden samt Oplægning af brandsikre Lofter (Rafter og Ler), saa maa det jo indrømmes, at adskillige af de eksisterende Landbrugsbygninger lader betydeligt tilbage at ønske ikke alene med Henblik paa praktisk Beliggenhed i Forhold til hinanden, men ogsaa at de i de allerfleste Tilfælde, naar Talen er om Staldindretning, hverken er saaledes dimensionerede, isolerede, ventilerede eller belyste, at Dyrene fuldt ud kan befinde sig vel og Arbejderen have bekvemme Arbejdsforhold.

Det kan jo nemlig ikke nægtes, at det overmaade mange Steder staar endog meget daarligt til med Landbrugsbygningernes Plads-

forhold og Indretning. Ofte staar saaledes Trediedelen til Halvdelen af Kornhøsten og megen Halm ude flere af Aarets Maaneder. Og Køerne er i Reglen enten for mange eller for store til Baasene; i mindst 7 af Aarets Maaneder maa de føre en stille Kamp om Pladsen, eller skiftes til at bruge den; og imens træder den ene Ko ofte Naboen en Yverbetændelse til.

Hertil kommer Utrygheden for Dyrene, der i Flertallet af Staldene er Kvælningsdøden sikker, hvis Ildebrand træffer dem paa Stald. Omkring 6000 Stkr. Heste Kvæg og Svin opgives aarligt at indebrænde her i Landet.

Der er derfor i høj Grad Brug for et Værk som det foreliggende, hvis Hovedopgave er af teknisk og økonomisk Art — ikke politisk. Og det er med Rette fremhævet, at den danske Bygningsmasse taget under eet utvivlsomt har stærk Slagside til Ugunst for Landbruget og til Gunst for Byerne og det Offentlige. Og Tidens Udvikling forøger denne Slagside; Konjunkturerne gaar Landbruget imod. Sammenlignet med Tiden før Verdenskrigen er Landbrugets Salgsvarer saaledes kun steget med 20—30 pCt., medens Byggeomkostningerne er steget med 100 pCt., ja, Bygningshaandværkernes Time-løn er endog steget med 174 pCt.

Det er Resultatet af en Aarrækkes Undersøgelser og Iagttagelser, som er nedlagt i den her omhandlede Bog, der er tænkt som Vejledning for saavel Bonden som Arkitekten og Haandværkeren samt Staten og Organisationerne. I Enkeltheder belyses Krav, der kan formuleres i følgende Punkter:

1. Skaf Bonden den under Hensyn til Tiden mindst mulige Byggesum at forrente.
2. Skaf Bonden Huse, som er forsvarligt dimensionerede til Husdyr og Høst.
3. Skaf Bonden Bygninger, som giver mindst mulig Tidsspilde under Dagens Arbejde.

4. Isolér Staldene effektivt baade i Gulv, Vægge og Loft.
5. Ventilér Staldene, saa Staldluften ikke mærkes.
6. Flyt Karlekamrene ind i Stuehuset.
7. Indret Brusebad til Gaardens Folk.
8. Lad Landbrugsbyggeriet faa en Renaissance, som gør dette Aarhundredes Landbrugsbyggeri til Skamme.

Og det er sikkert rigtigt, at disse Opgavers heldige Løsning kun sker ved et forstaaende Samarbejde mellem de interesserede Parter.

Medens Bogens Hovedopgave er at give Anvisning paa Opførelse af tidssvarende Landbrugsbygninger, er der som Indledning givet en kort, men meget interessant Oversigt over Landbrugsbyggeriets Udvikling, ledsaget af en Række gode Fotografier og Grundplaner. Det er her smukt og forstaaende fremhævet, at de historiske Kulturværdier, der knytter sig til de meget stilfulde, smukke og hyggelige gamle Bøndergaarde, næppe kan skattes højt nok. Og for den, der som Professor L. Hansen Larsen har Øje for dette og finder, at de repræsenterer en langt finere Arkitektur end vore moderne Landbrugsbygninger fra det sidste halve Aarhundrede, maa det være strengt nok at skulle føre de kraftige Argumenter for de gamle Gaardes Nedrivning og Ombytning med nye. Men det er rigtigt fremhævet, at forskellige Tider stiller særlige Krav, og at de, vi nu kalder de gamle Gaarde, da heller ikke er de ældste, Landet har haft; de er forlængst revet ned, brændte eller faldet sammen. Vor Tids gamle Gaarde har vel sjældent en Alder af over et Par Hundrede Aar; og deres Forgængere lignede dem næppe!

Bønderne har imidlertid svært ved at se, at de gamle Bygninger er skønne, maaske fordi de er meget utilfredsstillende i Brug. Derimod synes de gennemgaaende, at de ny Bygninger er smukke, en Fejltagelse der vel ofte skyldes, at de ny Gaarde virker imponerende og er de behageligste at arbejde i. Men det imponerende og det domine-

rende er ikke ensbetydende med det smukke. Vel kan disse Egenskaber forenes, men alt for ofte sker det ikke.

Det er derfor betimeligt, naar det i Bogen kraftigt henstilles til Bonden at gøre Brug af og bøje sig for Arkitekten, naar det gælder Bygningens Ydre, og til Arkitekten, at han kender sit Ansvar, da der er gammel Kultur at genoptage og føre videre, og i arkitektonisk Henseende vil intet være for godt.

Men det maa vel desværre erkendes, at Arkitekt-Medvirken ikke saa nær altid kan siges hidtil at have medført Forbedringer, hvad angaar Landbrugsbygningernes Indretning. Udviklingen i Byggefagene har tilmed ikke været Landbruget gunstig med Henblik paa Arkitekt-Benyttelsen. Indtjeningsmulighederne for Arkitekten er kun lille her sammenlignet med, hvad Tilfældet er ved Byggeri i Byerne, for ikke at tale om det Offentliges Byggeri. Landbruget kan imidlertid ikke klare Forrentning af højere Byggesum. Det maa Arkitekten forstaa og indrette sig efter, om det skal blive almindeligt, at gøre Brug af ham ved Opførelse af Landbrugsbygninger.

Iøvrigt vil Arkitekt-Medvirken jo byde paa følgende Fordele:

1. Arkitekten skal kunne og kan ogsaa skabe et smukkere Hus end den almindelige Haandværker.
2. Arkitektens Medvirkning muliggør Licitation, hvorved de laveste Haandværkerudgifter fremkommer.
3. Arkitekten skal kunne skabe den billigste Hustype og de billigste Konstruktioner.
4. Arkitekten er ikke ene om at skulle have Betaling for sit Tegnearbejde; Haandværkerne udfører selv sagt heller ikke Tegnearbejdet gratis.

Den almindelige, firelængede Grundplan har imidlertid ikke Forfatterens Bevaagenhed; den er hverken oprindelig, god eller ideel. Med de smaa Høst- og Husdyrmængder for 100 Aar siden og praktisk taget

omtrent samme Mandskab som nu betød Transport af Foder og Gødning samt Færdselen fra den ene Arbejdsplads til den anden ikke meget. Men nu er det en Hemske i et Landbrug, naar Arbejdsforholdene er uheldige. Nu kræves der praktisk indrettede og hensigtsmæssigt beliggende Bygninger, saa mindst mulig Tid og Arbejds-kraft gaar til Spilde. Og det maa indrømmes, at de T-formede Avlsbygninger med forholdsvis brede Længer, som der i Bogen gaas saa stærkt ind for, paa disse Omraader synes at byde adskillige Fordele.

Det er ifølge Forfatterne Skavanken ved alt Gaardbyggeri, baade hvor den gamle, firelængede Type følges og endnu mere, naar nye Grundplaner udspekuleres, at Resultaterne bliver utilfredsstillende for de fremtidige Arbejdsforhold. Og det bør være en af de fornemste Op-gaver i Fremtidens Gaardbyggeri at lette disse.

Hvor vi end vender os, er Arbejdsdagen i Landbruget længere end i Industrien, og systematisk bør vi ikke være med til at forhale en Udjævning, hvilket vil være Tilfældet, om ikke Landbrugsbyggeriet gøres mere rationelt. Der spares ikke alene Tid, men ogsaa Arbejde ved praktiske Grundplaner. Færdselen i en Bondegaard er jo nemlig ikke ensbetydende med en tomhændet Spadsere-tur! Under mindst Halvdelen af Færdselen skal Mand-skabet bære Byrder af forskellig Slags.

Udførte Beregninger over den omtrentlige aarlige Ho-vedfærdsel, der er nødvendig for Besætningens Røgt og Pleje m. v. i forskellige Gaardtyper angives paa en al-mindelig jævnt stor Bondegaard at beløbe sig til ialt

192 km	i den T-formede Gaard,
256 » » »	firelængede Gaard,
320 » » »	en præmieret Grundplan.

Den aarlige nødvendige Færdsel er med andre Ord 33 pCt. og 67 pCt. større i den fire-længede Gaard og i Præmiegaarden.

Det er den Slags Oplysninger, der giver Stof til Efter-

tanke! Tænker man i Grunden over, at Kreaturerne Røgt medfører, at der i Bygningerne paa en almindelig stor Bondegaard igunstigste Tilfælde daglig maa tilbagelægges en Vejstrækning paa over en halv km!

En tilsvarende talmæssig Undersøgelse af den Vej-længde, der i Husholdningen paa en jævnt stor Bondegaard maa tilbagelægges af den kvindelige Medhjælp, vilde ganske sikkert vise sig at afsløre artige Ting. Thi det er saavist ikke altid, at der for Husholdningen findes ideelle Arbejdsforhold, hvad Beliggenhed angaar! Der tiltrænges utvivlsomt ogsaa her Reforme.

Hvad endelig Økonomien ved Opførelsen angaar, da opgives den T-formede Gaard med samme overbyggede Areal, der giver 25 pCt. større Husrum at være 7000 Kr. eller ca. 25 pCt. billigere end den fire-længede Gaard. Og Præmieprojektet atter en Del dyrere end sidstnævnte.

Ogsaa disse Oplysninger er der jo i høj Grad Grund til at tage med i Overvejelserne, naar Typen skal vælges.

Bogen indeholder iøvrigt udførlige Afsnit om Dimensionering af Landbrugsbygninger, Indretning og Udstyr af Kostald, Hestestald, Svinestald, Hønsehus og Faarestald samt om Materialer, Tagprofiler, Isolation og Ventilation m. m. m.

Den maa saaledes siges at have Adresse ikke alene til Arkitekt og Haandværker, men ogsaa til Landmanden, der her vil kunne hente mange værdifulde Raad og nyttige Vink.

Det er et smukt Udtryk for sønlig Taknemmelighed, naar Professor L. Hansen Larsen tilegner den danske Bondestand dette Værk med Adresse til sin gamle Fader, den 82-aarige sjællandske Bonde Hans Larsen, Lundby. Det vidner om en Pietetsfølelse, som der er Grund til at glædes over.

H. Kryger Larsen.

Tegninger til Landbrugsbygninger.

Beretning om de af Foreningen af jydsk Landboforeninger og Akademisk Arkitektforening i 1938 afholdte Konkurrencer om Landbrugsbygninger.

Foreningen af jydsk Landboforeninger udskrev i 1934 en Konkurrence om Grundplaner til Landbrugsbygninger. Ved denne ønskede man i særlig Grad at tage Hensyn til gode Belysningsforhold og en praktisk Indretning med Henblik paa Arbejdet i Bygningerne, idet Produktionsforøgelsen igennem en Aarrække har medført gentagende Udvidelser og Tilbygninger, der ofte langtfra har været hensigtsmæssige i saa Henseende. Man vilde gennem Konkurrencen baade skabe Interesse om Sagen og tilvejebringe Materiale, der kunde tjene som Vejledning for byggeinteresserede Landmænd, Arkitekter og Bygmestre.

Resultatet af denne Konkurrence virkede som en Opmuntring til at fortsætte. Man afholdt derpaa i 1938 en ny Konkurrence, som gik ud paa saavidt muligt paa Grundlag af de foreliggende Grundplaner at fremskaffe Forslag til saa gode, hensigtsmæssige, billige og smukke Landbrugsbygninger som muligt. Konkurrencen var egentlig delt i to Dele, omfattende Forslag til en Bønderbrugstype og en mindre Ejendom paa 7—10 ha.

Samme Aar udskrev Akademisk Arkitektforening i Samarbejde med Landbrugsraadet og Foreningen af jydsk Landboforeninger en Konkurrence om Landbrugsbygninger med det Formaal at fremskaffe Materiale til en alsidig Belysning af Bygningsspørgsmaalet paa Bellahøjdistillingen.

Samarbejdet gik bl. a. ud paa, at de præmierede Projekter og Forslag fra begge Konkurrencer skulde offentliggøres samlet. Det er det, der er sket i den foreliggende Beretning, som med sine 76 Sider i stort Format indeholder 37 Sider Tegninger i saavel Plan som Facade og Snit. Hvert præmieret Projekt er ledsaget af Dommer-

udvalgets Bemærkninger samt Forslagsstillernes udførlige Beskrivelse. Dertil kommer — af særlig Interesse for den mindre bygningskyndige Læser af Beretningen — den Vejledning, der af Arkitekt Poul Göttsche er givet med Hensyn til hvert enkelt Projekts Fortrin og Mangler.

Beretningen bringer som Afslutning en Række Oplysninger om Staldventilation og Maal vedrørende Kostalden.

Det er en saare betydningsfuld Opgave, Foreningen af jydsk Landboforeninger og Akademisk Arkitektforening her har taget op; det opnaaede Resultat er al Anerkendelse værd og er et velegnet Grundlag for videre Arbejde med denne for Landbruget vigtige Sag.

For at faa Beretningen ud til saa vide Kredse som muligt er Prisen sat til kun 1 Kr. pr. Eksemplar (Partier paa mindst 20 Ekspl. faas for 50 Øre pr. Stk.). Den faas ved Henvendelse til Foreningen af jydsk Landboforeningers Kontor, Bispetorvet, Aarhus. Herfra faas tillige Beretningen om Grundplanskonkurrencen samt — som Køb eller Laan — Beretningernes Tegninger i det oprindelige Format: 1 : 100 og for Enkelthedernes Vedkommende i større Maal.

C. A. N.

De danske Kontrollforeninger.

Oversigt over Regnskabsresultaterne 1937—38.

De danske Kontrollforeningers Landsudvalg lader hvert Aar udarbejde en Oversigt over de danske Kontrollforeningers Virksomhed. Den bringer i let tilgængelig Form de vigtigste Hovedresultater samt enkelte Uddrag af de 5 provinsielle Kontrollforeningsberetninger, samlet og udarbejdet af Landsudvalgets Sekretær, Konsulent *Tage Andersen*, Roskilde.

Efter en kort Redegørelse for Kreaturbestandens Størrelse, Produktionsforholdene samt Pris- og Eksportforhold følger en Omtale af de Resultater, der er konstateret gennem Foreningernes Virksomhed.

Kontrollforeningerne har atter haft Tilgang af nye Medlemmer og Foreninger, hvilket fremgaar af følgende Tabel:

Tilslutningen til Kontrollforeningerne.

Hele Landet	Antal		Antal Køer		
	Foreninger	Medlemmer	Ialt 1000 Stkr.	Kontrollerede 1000 Stkr.	pCt. kontroll.
1937—38	1 700	59 291	1 596	731	46,0
1936—37	1 663	55 641	1 570	707	45,1
1935—36	1 625	52 398	1 615	676	41,9
1934—35	1 588	50 376	1 646	669	40,6

Antallet af kontrollerede Køer i de forskellige Landsdele udgjorde i pCt. af den samlede Købestand: Fyn 66,8 — Lolland-Falster 60,3 — Bornholm 52,4 — Sjælland 46,0 — Jylland 41,6. Fremgangen falder fortrinsvis paa Jylland, hvor Samsø nu har 62,9 pCt. kontrollerede Køer, mens kun 17,0 pCt. af Køerne i Tønder Amt er under Kontrol.

En Opgørelse af Ydelses- og Fodertal for samtlige kontrollerede Køer viser følgende:

Landsdel	Middeltal pr. Ko				
	kg Mælk	pCt. Fedt	kg Smør	kg Smørfedt	(Foderforbrug) F. E.
Fyn	4 149	4,05	188,2	168,0	(3 274)
Bornholm	3 865	4,07	176,2	157,4	(3 081)
Sjælland	3 783	3,99	168,9	151,0	(3 152)
Jylland	3 759	3,85	161,7	144,7	(3 090)
Lolland-Falster	3 586	3,99	160,1	142,9	(2 973)

Hele Landet:

1937—38	3 813	3,92	167,2	149,5	(3 121)
1936—37	3 727	3,93	163,8	146,4	(3 085)
1935—36	3 660	3,84	157,0	140,5	(3 015)
1934—35	3 506	3,80	148,8	133,1	(2 864)

Ydelsen viser fremdeles en opadgaaende Linie, noget varierende for de forskellige Landsdele. Den største Fremgang viser Bornholm, hvor den andrager 6,0 kg Smør. Fedtprocenten steg 0,03. I samtlige øvrige Landsdele viser

Fedtprocenten Stilstand eller en mindre Tilbagegang. For hele Landet er der en Nedgang paa 0,01 pCt. Fedt sammenlignet med foregaaende Aar; men den maa ses i Forbindelse med Stigningen i Mælkemængden paa næsten 100 kg.

Det bliver hvert Aar opgjort, hvor mange Besætninger der har haft et gennemsnitligt Smørudbytte af 300 kg og derover, samt hvor mange enkelte Køer med 400 kg Smør og derover; Antallet fremgaar af nedenstaaende Oversigt, hvor Tallene anføres for de enkelte Landsdele.

	Fyn	Born- holm	Sjæl- land	Jyl- land	Loll- Falster	Hele Landet 1937-38	1936-37
Besætninger med 300 kg Smør og derover	25	1	8	14	2	50	34
Enkelte Køer med 400 kg Smør og derover	25	2	26	54	4	111	96

En enkelt Besætning skal i denne Forbindelse fremhæves, nemlig Besætningen hos Gaardejer Jes Andersen, Himmarnæs, Svenstrup, Als. Den har i 10 paa hinanden følgende Aar opnaaet en Gennemsnitsydelse af over 300 kg Smør pr. Ko. Gennemsnit i disse 10 Aar har for 7,3 Aarskøer været 6742 kg Mælk, 4,20 pCt. Fedt og 317 kg Smør — et i sin Art ganske enestaaende Resultat.

C. A. N.

De danske Kartoffelmelsfabrikkers Forsøgs- og Fremavlsvirksomhed 1938.

I 1934 paabegyndte De danske Kartoffelmelsfabrikker et Forsøgs- og Fremavlsarbejde med det dobbelte Formaal at udvælge de til Kartoffelmelsfremstillingen bedst egnede Sorter samt at sikre Dyrkerne til Fabrikkerne det bedst mulige Læggemateriale. Om Arbejdet i det sidst forløbne Aar redegøres i den nyligt udkomne Beretning Nr. 5.

Sortsforsøgene udgør en væsentlig Del af Virksomheden. Der er i 1938 gennemført 25 Sortsforsøg, fortrinsvis med Deodara, Tylstrup Odin, Richters Imperator samt Gustav Adolf. Disse Forsøg

har bekræftet, at man i den nye Tylstrup Odin har faaet en fortrinlig Kartoffel til Stivelsesfabrikation. Den har i 1938 som Gennemsnit af 28 Forsøg, hvor en Sammenligning har været mulig, givet 4,5 hkg Stivelse mere pr. ha end Deodara, den i Øjeblikket mest dyrkede Industrikartoffel. Ganske vist ligger dens Stivelsesprocent 0,5—1 lavere end Deodaras, men den viser til Gengæld større Modstandsevne mod Kartoffelskimmel.

Kali-Forsøgene udgør et andet Hovedkapitel i Forsøgsvirksomheden. Disse Forsøg har til Formaal at finde det heldigste Tidspunkt for Udbringning af Kali til Industrikartofler. De er gennemført i de to sidste Aar med det Resultat, at Efteraars- og tidlig Vinterudbringning har vist sig mest fordelagtig.

De hidtil foretagne Forsøg til Sammenligning af Virkningen af almindelig 40 pCt. Kali og Svovlsur Kali har givet noget varierende Resultater. De i 1938 gennemførte Forsøg har stillet Svovlsur Kali, udbragt om Foraaret, ret gunstigt, saavel med Hensyn til Stivelsesudbytte som Stivelsesprocent, men det fremhæves dog i Beretningen, at hverken de tilsvarende Forsøg i 1937 eller andre Forsøg af denne Art underbygger de i 1938 fundne Resultater, hvorfor man indtil videre maa anse tidlig udbragt 40 pCt. Kaligødning som bedst egnet til Industrikartofler.

Om Fremavlen og Kontrol dyrkningen meddeles, at henimod 100 Tdr. Land er benyttet til Fremavl af Læggemateriale. Dette er tillige blevet kontrolleret for fremmed Indblanding og Sygdomsangreb i Fabrikkernes Kontrolmark ved Brande. Der har vist sig at være Fremgang i Læggematerialets Kvalitet fra Aar til Aar, hvilket viser, at det er en Foranstaltning, der fortjener den største Opmærksomhed — ikke alene hvor Talen er om Industrikartofler; den har ogsaa Bud til vore øvrige Kartoffelavlere, der fremskaffer Forbruget af Spise- og Foderkartofler.

C. A. N.

Udkomne Bøger.

Beretning om Virksomheden i De samvirkende sjællandske Landboforeninger i Aaret 1938. Udarbejdet af Sekretariatet. 141 Sider. (Kbhvn. 1939).

Oversigt over Regnskabsresultaterne i De danske Kontrolforeninger (6. Oversigt) 1937—38. Udgivet af De danske Kontrolforeningers Landsudvalg. Udarbejdet af Konsulent Tage Andersen. 18 Sider. (Slagelse 1939).

Forsøgsresultater (Hovedtabeller) fra lokale Svineforsøgsstationer i Danmark 1. September 1937 til 31. August 1938. IV. Udgivet af Landsudvalget for Svineavlens Ledelse.

Officiel Hanestambog. Udgivet af Statens Fjerkræudvalg. Udarbejdet af Konsulent J. Løvendahl Jensen. 116 Sider. (Kbhvn. 1939).

Forsøg med Korndyrkning og Fodsyge. Ved Ernst Gram. 44 Sider. 320. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plante-kultur. Gyldendalske Boghandel. Nordisk Forlag. (Kbhvn. 1939).

Beretning fra Carlsbergfondet for Aaret 1. Oktober 1937 til 30. September 1938. Tillæg: Beretning fra Ny Carlsbergfondet for samme Tidsrum. 135 Sider. (Kbhvn. 1939).

Det danske Landbrugs Historie. 24. Hefte. Udgivet paa Foranledning af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab med Bistand af fagkyndige Medarbejdere ved K. Hansen, Statskonsulent. Side 81—160. G. E. C. Gads Forlag. (Kbhvn. 1939).

Nye danske Landbrugsbygninger. Af Professor L. Hansen Larsen og Arkitekt Knud Brücker under Medvirken af Ingeniør Jörn Høgsbro og Konsulent Oluf Nielsen. Engelsk Resumé. 227 Sider. Ill. H. Hirschsprungs Forlag. (Kbhvn. 1939).

Tegninger til Landbrugsbygninger. Beretning om de af Foreningen af jyske Landboforeninger og Akademisk Arkitektforening i 1938 afholdte Konkurrencer om Landbrugsbygninger. Ved Arkitekt Poul Gøtzsche. Udgivet af Foreningen af jyske Landboforeninger. 75 Sider. (Aarhus 1939).

Mejeribruget paa den sydlige Halvkugle, New Zealand — Australien, Argentina. Indberetning til Landbrugsministeriet fra Statskonsulent S. Sørensen. Udarbejdet som Supplement til Bogen »Mejeribrug paa den sydlige Halvkugle«. Udgivet i 1925. — Særtryk af »Landbrugsraadets Meddelelser«. 24 Sider. (Kbhvn. 1939).

Rationel Landbrugspolitik. Af Landbrugskandidat, cand. polit. Thomas Junker. 31 Sider. Asa's Forlag. (Slagelse 1939).

18de Beretning fra Forsøgslaboratoriet. Carotinbestemmelse ved Hjælp af Pulfrich-Fotometer. Af Aage Lund. Udgivet af Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles landøkonomiske Forsøgslaboratorium. 31 Sider. Fh. August Bangs Forlag, Ejvind Christensen. (Kbhvn. 1939).

Saalidsforsøg med Byg og Havre. Ved Josef Hansen. 10 Sider. — *Karforsøg til Belysning af nogle Havresorters Godskning med Mangansulfat.* Ved F. Steenbjerg og E. Bøken. 10 Sider. 321. og 322. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. Gyldendalske Boghandel — Nordisk Forlag. (Kbhvn. 1939).

Elite-Stambog over Heste af jydsk Race. XIII. Bind. Hopper Nr. 13284—13605. — Hingste Nr. 1914—1946. Udarbejdet af Statskonsulent Aug. Kjær. Udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Udvalg for Stambogsføring for Heste af jydsk Race. 77 + 306 Sider. Ill. (Aarhus 1939).

Stambog over Tyre af Rød dansk Malke race XLIII. Stbg. Nr. 2954—3068. Udarbejdet af de provinsielle Fælleslandboforeninger ved Konsulenterne: N. Bønde, E. Jensen, C. P. Knudsen, Johs. Larsen og A. Wulff Pedersen. Udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Stambogs- og Registreringsudvalg for Rødt dansk Malkekvæg. 228 Sider. Ill. (Odense 1939).

Mindre Meddelelser.

Sommermøde paa Hindsgavl for Landhusholdningsselskabets Medlemmer.

Efter det vellykkede Forsøg med Afholdelse af et 2—3 Dages Sommermøde paa Hindsgavl for Selskabets Medlemmer i Sommeren 1937 var der almindelig Enighed om, at der burde fortsættes med Afholdelse af saadanne

Møder. Under Hensyn til, at Sommeren 1938's 10-Dages Bellahøjstævne ikke vilde kunne undgaa at paavirke Tilslutningen til et Hindsgavl-Møde, vedtog Bestyrelsen dog at udsætte Afholdelse af nyt Møde til Sommeren 1939.

Modet vil i Aar finde Sted i Dagene Torsdag den 7. September (Ankomst om Eftermiddagen) til og med den 9. September.

Det endelige Program er endnu ikke fastlagt, men vil blive tilstillet alle Selskabets Medlemmer i Løbet af Juli Maaned. Paa nærværende Tidspunkt har man modtaget Tilsagn om Medvirken fra følgende Talere: Ingeniør *S. Berglund*, Uppsala, Professor *Howard Grøn*, Landbohøjskolen, Godsejer *F. Lüttichau*, Rohden, og Forstander *C. Tind-Christensen*, Ribe. Fredag den 8. vil bl. a. blive anvendt til en samlet Udflugt til Sønderjyllands Marskegne med Besigtigelse af Inddæmningsarbejder, Sluse- og Pumpeanlæg m. v.

Aftenerne anvendes til selskabeligt Samvær, Underholdning m. m.

Reserver allerede nu Dagene 7.—9. September til 2—3 Dages festligt, fornøjeligt og lærerigt Ophold paa Hindsgavl.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab modtager til 1. November 1939 Lærlinge i følgende Retninger:

1. Landvæsenlærlinge paa større Gaarde. Disse Lærlinge tjener under Landhusholdningsselskabet i 3 Aar paa veldrevne større Gaarde i forskellige Egne af Landet, i Reglen skiftevis paa Øerne og i Jylland.

2. Landvæsenlærlinge paa veldrevne Bøndergaard. Disse Lærlinge tjener 2 Aar under Selskabet paa 2 forskellige Læresteder.

3. Foderlærlinge. Disse Lærlinge uddannes paa to større Gaarde og tjener 3 Aar under Selskabet, 2 Aar paa første Lærested og 1 Aar paa andet.

Selskabet anvender en Del af sine betydelige Legatmidler til Støtte for flinke Lærlinge, der ønsker et Landbrugs-skoleophold efter endt Læretid.

Uddannelsen af Lærlinge under Landhusholdningsselskabet staar aaben for unge Mænd af alle Samfundsklasser. Nærmere Oplysning om Løn og andre Betingelser faas ved Henvendelse til Selskabets Kontor. Foruden Løn faar Lærlingene Kost og Logi. De skal føre Dagbog, og de veludtjente Lærlinge vil faa et Lærebrev fra Selskabet.

De unge Mænd, der ønsker at antages i nogen af de her omhandlede Lærlingepladser fra 1. November 1939, maa, hvis de er Sønner af Ikke-Landmænd, være fyldt 18 Aar (medmindre deres forudgaaende Uddannelse ved Landbruget skønnes at tale for Nedskrivning af denne Aldersgrænse) og ellers være mindst 17 Aar. De maa indsende selvskrevet Andragende til Landhusholdningsselskabet helst inden 15. August 1939, ledsaget af følgende Oplysninger:

- a) Fødested, Fødselsaar og -dag, nuværende Adresse samt Faders (eller Moders) Navn, Stilling og Bopæl.
- b) Vidnesbyrd fra Stedets Præst eller Skolelærer om Opførsel, Sædelighed og Skolekundskaber.
- c) Attest fra en Læge om Legemsbygning og Sundhedstilstand.
- d) Oplysning om, at Værnepligten ikke vil være til Hinder for at gennemgaa hele Læretiden uden Afbrydelse; Lærlingen maa eventuelt i Tide sørge for at faa Udsættelse for Militærtjenesten.
- e) Anbefalinger fra tidligere Husbonder og Vidnesbyrd om, at Ansøgeren er arbejdsvant, og at han, hvis han vil være Landvæsenstjener, tidligere har faaet Uddannelse ved Landvæsenet og kan udføre Karlearbejde.

For saa vidt Ansøgeren er under 18 Aar, maa hans Faders eller Værges Indvilligelse medfølge.

Købmand Jørgen Sørensen og Hustru, Cecilie Sørensen, født Langes Legat.

Af dette Legat vil der i September Maaned i Aar blive uddelt nogle faa Portioner til unge lærvillige Mennesker, der opholder sig paa Landet eller i Stationsbyerne, til

videre Uddannelse i deres Fag, ligegyldigt om det er Landmænd, Handlende, Haandværkere — Mænd eller Kvinder.

Ansøgning skrives paa Skema, der faas i *Det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, Rolighedsvej 26, København V., og maa være tilbagesendt til Selskabet inden den 1. August d. A.

Legater for trængende forhenværende Landmænd og deres Efterladte.

1) *Etatsraad Harald Holme's og Hustru, Anna Holme, født Hebert's Legat.*

Af dette Legat bliver til kommende Efteraar nogle faa Portioner paa indtil 500 Kr. aarlig ledige. Legatet uddeles til værdige og trængende ugifte Døtre af eller Enker efter Landmænd uden for Bondestanden, som har virket som saadanne paa Sjælland. (Lige med Enker stilles forladte, fraseparerede eller fraskilte Hustruer).

2) *Chr. Schmidt til Vibygaards Legat.*

3) *Forpagter Bokelmanns Legat.*

Af disse to Legater bliver til kommende Efteraar enkelte Portioner paa 400 Kr. aarlig ledige. Legaterne uddeles til trængende Landmænd uden for Bondestanden, som har været Ejere eller Forpagtere af Landejendomme i Danmark.

Legaterne bestyres af *Det kgl. danske Landhusholdningsselskab*, hvis Præsidium udgør Legatbestyrelsen. Ansøgningssekemaer faas ved Henvendelse til Landhusholdningsselskabets Sekretariat, Rolighedsvej 26, København V. — Skemaerne maa i udfyldt Stand være tilbagesendt inden 1. August 1939.

Personlige Henvendelser til Præsidiets eller Bestyrelsesraadets Medlemmer frabedes.

Af Godsejer Viktor A. Goldschmidts Legat er ingen Portioner ledige i indeværende Aar.

Landbrugets Prisforhold i Maj Maaned 1939.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i Kr. pr. 100 kg.

	1938			1939		
	Hele Aaret	Jan.—Maj	Maj Md.	Jan.—Maj	April Md.	Maj Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk (ab Mejeri) ¹⁾	13,31	13,11	13,28	13,53	12,91	12,61
Smør, Notering	230	223	229	242	226	217
do., Afregningstal	236	230	235	246	232	225
Ost, 20 pCt.	90	90	90	90	90	90
Æg	117	97	98	91	85	95
Slagterisvin, 1.Kl., m. Kort (sl.V.)	176	180	182	173	176	160
do., uden Kort (do.) ..	94	100	100	121	125	125
Slagtekoer, Kbhv., 1. Kl. (lev.V.)	50	50	49	54	55	56
Stude og Kvier, Esbj., 1. Kl. (do.)	59	60	59	62	64	67
Smaaigrise, Køge, Kr. pr. Stk. .	35	39	39	49	53	54
Kælvkoer, Odense ²⁾ , 1. Kl., Kr. pr. Stk.	402	—	—	425	425	425
Unge Heste, Odense, Kr. pr. Stk.	1093	1084	1100	1100	1100	1100
Hvede, Sælger	16,06	17,59	17,30	14,47	14,54	14,90
do., Køber	15,76	17,31	16,95	14,17	14,16	14,65
Rug, Sælger	15,86	17,24	15,88	14,75	14,81	15,30
do., Køber	15,57	16,93	15,63	14,42	14,40	15,02
Byg, 2/r, Sælger	14,81	17,02	16,25	11,85	11,66	12,10
do., Køber	14,43	16,60	15,80	11,53	11,38	11,66
Havre, Sælger	13,98	15,79	15,62	12,48	12,75	13,26
do., Køber	13,48	15,29	15,12	11,97	12,25	12,76
Hø	7,73	7,10	7,75	7,87	7,88	8,00
Kartofler, Sælgers St., Sjæll. . .	5,27	5,49	5,00	5,04	4,69	4,50
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	15,50	15,63	15,60	15,04	15,06	15,15
Solsikkekager	16,63	16,66	16,60	15,81	15,56	16,00
Palmekager	15,38	15,61	15,70	13,41	13,13	13,00
Hvedekliid	14,25	15,89	15,80	10,96	10,81	11,30
Majs, La Plata	16,54	16,91	15,50	15,21	14,81	15,25
Kunstgødning:						
Chilesalpeter	17,05	17,39	17,60	17,39	17,60	17,60
Kalksalpeter	16,53	16,84	17,05	16,84	17,05	17,05
Sv. Ammoniak	16,58	16,89	17,10	16,89	17,10	17,10
18 pCt. Superfosfat	6,63	6,78	6,80	6,78	6,80	6,80
40 » Kaligødning	13,49	13,85	13,95	13,85	13,95	13,95

1) Ekskl. Mælkeafgift.

2) Bestaaet Tuberkulinprøven.

Tabel 2. Prisindeks. (Femaaret 1909/14 = 100).

	1938			1939		
	Hele Aaret	Jan.—Maj	Maj Md.	Jan.—Maj	April Md.	Maj Md.
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	127	125	126	129	123	120
Smør, Notering	110	107	110	116	108	104
do., Afregningstal	113	110	112	118	111	108
Ost	158	158	158	158	158	158
Æg	99	82	83	77	72	81
Slagterisvin med Kort	181	186	188	178	181	165
do. med og uden Kort ¹⁾	180	185	188	178	181	165
Slagtekøer (København)	86	86	84	93	95	97
Stude og Kvier (Esbjerg)	97	98	97	102	105	110
Unge Heste (Odense)	148	147	149	149	149	149
Hvede	116	127	125	105	105	108
Rug	133	145	133	124	124	128
Byg, 2/r.	115	132	126	92	91	94
Havre	116	131	130	103	106	110
Hø	113	103	113	115	115	116
Kartofler, Sælgers St., Sjell. ...	141	146	133	134	125	120
Føderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	106	106	106	102	103	103
Solsikkekager	129	129	129	123	121	124
Palmekager	135	137	138	118	115	114
Hvedekliid	128	143	142	98	97	101
Majs, La Plata	148	151	139	136	132	136
Kunstgødning:						
Chilesalpeter	86	87	89	87	89	89
Kalksalpeter	86	87	88	87	88	88
18 pCt. Superfosfat	112	115	115	115	115	115
40 „ Kaligødning	113	116	117	116	117	117
Vejet Prisindeks for:						
Mejeriprodukter	116	113	116	120	114	111
Husdyrprodukter, ialt	128	126	128	128	126	121
Korn	118	132	127	103	103	107
Planteprodukter, ialt	119	131	126	106	105	107
Landbrugsprodukter, ialt	128	127	128	127	124	120
Kraftfoder	123	128	125	113	112	114
Kunstgødning	97	99	100	99	100	100
Andre Vareindkøb	88	89	89	100	100	100
Vareindkøb, ialt	114	118	116	109	108	110

1) Forholdsmæssigt beregnet.